

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Speculum animae peccatricis

Jacobus <van Gruitrode>

[Köln], [um 1493]

Capitulum VII

[urn:nbn:de:bsz:31-293388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-293388)

demonēs arcendo ne illas exeuntes impediāt. ac ipsas eius
gaudio in celo deferendo. **Uñ** de animarū iniquarū transitu
dicit Bernardus. q̄ illis horroz in exitu in transitu pudor et
in cōspectu gl̄ie magni dei confusio. **Unde** in psal. **Horz**
peccatorū pessima. mala in amissione mūdi. peior in corpo/
ris et anime separatione. pessima in vermīs cōpunctiōe et ig/
nis cōcrematione. et qđ omnium pessimū est in diuine cōtem/
plationis separatione. **Considera** ergo karissime frater qđ
mors nō potest declinari. hora mortis non potest inuestiga/
ri. tempus a deo preordinatū non pōt mutari cum vita secu/
ra optatur et cum deuotione acceptat. **Bona** siquidem est
mors iusti. ppter requiem. melior propter nouitatem. opti/
ma propter securitatem.

De gaudijs paradisi et penis inferni que notare d̄z om̄is
peccator.

Capitulum. vii.

Lulus non vidit nec auris audiuit nec in cor hoīs
ascēdit que preparauit dominus his qui diligūt eū
p̄mo ad **Choz. ij.** **D** anima peccatrix et misera ut
tibi iam vilescant omnia que sunt in terris. attende diligēt
que et quanta sunt que p̄parantur electis dei in celis. **Unde**
sciendum est qđ tot et tanta sunt in celis gaudia qđ om̄es anī
metrici non possunt numeris euacuare vel calculare. om̄es
geometrici non possunt eadē mensurare. om̄es grāmatici
dyaletici ac rethorici non possunt ea ipsa sermonibz explica/
re. qđ oculus non vidit. nec auris audiuit. nec in cor homi/
nis ascendit etc. **Gaudebunt** quippe omnes sancti supra se
de dei visiōe. infra se de celiz aliarū creaturarū spiritualiū pul/
chritudine intra se de corpis gloriōsatione. iuxta se de ange/
lorum et hominum associatione. **Anselmus** quippe ponit
septem dona anime que iusti habebunt in celestis patrie be/
atitudine. **Et** p̄mo ponit bona corporis que sunt pulchritu/
do. velocitas. fortitudo. libertas. sanitas. voluptas. et eter/
nitas iustorum. dicit ergo in illa vita iustoz pulchritudo so/
lis pulchritudine septupliciter q̄s modo sit speciosior adeq̄/
bitur. quod testatur scriptura dicens. **Sulgebunt** iusti sicut
sol in regno patris eoz. **Velocitas** tanta coldez comitabit

ut ipsi angelis dei eque similes sint: qui a celis ad terras et
a terris in eadem digito citius dilabunt. huius quoque ve/
locitatis exemplum in radio solis solet intueri. qui statim orto
iam sole in plaga orientali pergit ultimum plage occidenta/
lis ut in seipsum habeamus non esse impossibile quod de no/
stra dicimus velocitate futura cum in rebus animatis sole
at esse maior velocitas quam in inanimatis a fortitudine seu viri/
bus prevalerent quicumque scilicet meruerint supernis civibus
focari. intantum ut nullatenus illis obsistere quicumque vale/
at vel si mouendo vel evertendo voluerint quod a suo statu quod/
modocumque diuertere non ilico cedat. nec in eo quod dici/
mus maiori conatu laborabunt quam nos modo in motu oculi/
nostrorum. ne queso excedat anime quam adipiscitur angelo/
rum similitudo quatenus si hoc cui his que dicturi sumus
aliud exemplum non occurrit ipsa occurrat atque in quibus ange/
lis valere constiterit: etiam in nos valere probet et asserat.
Quicumque ergo fuerint angelorum similitudinem affecuti. co/
rumque securitatem et libertatem necessario assequantur. ita
quod sicut angelis nihil obsistit. nec aliquid eos impedire vel con/
stringere potest. quin peruelle suo cuncta liberrime penetret. ita non
erit obstaculum vni quod nos retardet. nec clausura que nos
detineat. nec clementiam quod nos velle parum obsistat. **De sanita/
tate** quid melius poterit quam quod prestabitur. salus inquam iustorum a
domino quibus ante fuerit vera salus que subire poterit infirmi/
tas. credere et incunctanter asserere licet sanitatem vite future
ita ingenuam et incommutabilem ac immobilis fore: ut ineffabili
quodam atque sensibili suauitatis dulcedine totum hominem reple/
at. et omne quod alicuius vicissitudinis mutabilitatis aut le/
sionis suspicionem pretendere queat. percul arceat atque repellat.
In illa futura vita inestimabilis quedam voluptas bonos in/
ebriat et dulcedine sui totos eos inestimabili et undantia sa/
tisbit qua totos oculos aures nares os manus pedes gut/
tur cor iecur pulmo ossa medulle extra etiam ipsa et cuncta si/
gillatim singula queque membra eorum in communi ratione estimabi/
li et innumerabili dilectionis et dulcedinis sensu replebunt
ut vere totus homo torrete voluptatis dei potetur ac vber

tate domus dei inebriet. qui ergo bona hec fuerit adeptus
non intelligo ad quid p̄ in cōmodo sui vltius porrigat af-
fectus. **S**eptimo aderunt eis quod cunctos appetere dici-
mus diuturnitas vite. sed ista que phennitas d̄ illis deere
minime. Quia iusti in eternū vident. **S**unt etiā alia quedā
his que digestiū adijiciēda que nō minus amant. sed ad
animā sicut illa ad corpus referunt que nihilominus in nu-
mero septenario cōstituta nō modicū placent menti que ip-
sorum sapore fuerit imbuta. **S**unt autē hec. amicitia: sapi-
entia. cōcordia. potestas honor. securitas. et gaudium. **S**a-
pientia ergo tanta in futura vita bonis erit vt eorū que scire
vouerint nihil sit quod ignorēt. scient enī cuncta que scien-
da sunt. scit enī deus tam a p̄terita q̄ futura tanq̄ presen-
tia. **I**bi a singulis omēs ab oībus singuli cognoscuntur. nec
quenq̄ illorum latebit omnino qua patria qua gente q̄ stir-
pe quibus editus fuerit. vel quid in vita fecerit. **A**micicia tā-
tum singulorum intima gratia singulos suo seruoze imple-
bit. vt cuiusq̄ amor q̄stusq̄ sufficiat cuiq̄. p̄sertim cū om-
nes sint vnū corpus xp̄i. et xp̄us qui est pax ipsa sit omnium
caput nec minori affectu compleant q̄ membra vnus cor-
poris sibi inuicē copulant. amabis ergo omēs vt teipsum.
amaberis ab oīb; vt ip̄ia se putas amari habūdans eris in
dilectōe. quō hoc tibi fuit in possessione. attamē ipse transi-
et cōtemplari eum p̄ que hec tibi omnia prouenire percipies
q̄ plus q̄ teipsum ineffabili quadā suauitate ipsum amabis
sic itaq̄ tanta erit cōcordia vt in nullo senties aliquē discre-
pare ab eo quod te constiterit velle. corpus vnū erimus: ani-
ma vna erimus. sponsa christi erimus. quicunq̄ erimus ibi
Non ergo maior discordia inter nos erit q̄ nunc inter vni-
us corporis membra. **V**erum sicut vides in motu oculorū
q̄ illic quo vnus vertitur mox aliū sequitur. ita quocun-
q̄ velle tuum conuerteris. velle omnium sine discrepatione
tibi ilico presto habebis. quid dixi omnium ip̄a voluntas dei
nō deere a tua diuersa. sed sicut tu: quod ille. ita ille in cunc-
tis quod tu. caput nāq̄ quō a suo corpe discreparet. cuz ita
q̄ dei et omēs voluntati tue cōcordes habueris. p̄fecto nil

voles quod non possis. omnipotēs ergo erit voluntati tue
qm̄ ipm̄ omnipotentē habebis in omnib; concordantē vo/
luntati tue. itaq; cum hec tibi tanta potestas affuerit honoz
decens potestati minime deerit dum igit possessione bono
rū (q̄ digessimus) felix fueris: nonne sufficiens tibi videbe
ris maxime in quies. Itaq; cum ip̄a vita ppetuo duret in vi
ta illa. et hec om̄ia tibi habenti securitas illa amplius nō p
pendi certa arriserit. absceco q̄s estimas tibi erit. **S**ecurus
ergo tantoꝝ bonoz ppetuo eris nec alicuius tibi aduersarij
violentum in cursum timebis. potest nec ergo illius gaudij
modus a quocunq; homine penetrari cum vltra mille milia
et decies milies centena milia innumerabiles ibi sint. et om
nes eadē beatitudine pfruantur nec vllus eoz sit qui nō tm̄
de bonis alterius gaudet q̄s de suo. **P**reterea videntes ipm̄
deum quē ipsi supra se amabūt ip̄os amantē et intelligentē
mirabiliter plusq; sanctip̄os illos amantē in gl̄ia eius mira
et ineffabili exultatione exultabunt. cum iusti ergo fuerint
tanta felicitati beati restat vt iniusti per contrariū sint inesti
mabili quadā infelicitate miseri: sicut em̄ iustos misericor/
dia pulchritudo. velocitas. fortitudo. libertas. sanitas. vo/
luptas. alacres et iubilantes facit. ita et iniustos inestimabi
lis feditas. tarditas. imbecillitas. fremitus. languor atq; do
lor mentis reddet eos ciulantes. **S**ane diuturnitatem vite
(quā iusti p̄ vouēdis bonis sumopere cōplectent̄) iniusti p̄
intermiabili pena torq̄bunt qm̄ inerit illis qui summo odio
execrabunt. **D**e sapientia vero qd̄ dicam. qz sicut iustis erit
in gaudiū et honozē. ita et iniusti quicqd̄ scient erit in mero
rem et cōfusione. amicicia aut̄ qua inuicē p̄j summo iocū
ditate copulant̄. si qua in impijs erit in tormentis illis erit:
quo em̄ magis quicq; amabunt eo magis in eoz pena dole
bunt. discordiā habebunt cum omni creatura. et om̄is crea
tura discordabit cum illis. hinc ergo pro potestate bonoz
tanta impotētia erit et eos sequet̄ oino nihil eozum que vo/
luerint possint. et quicqd̄ habuerint nolint. **I**git̄ pro hono
re sanctoz obtinebunt p̄henne obprobrium. et hoc sine f. .e
claudet̄ vnde sicut amici dei securi erunt se nūq; amissuros.

bona sua. ita et isti inimici dei oīno despabunt se amplius
iā pdituros hec mala. p eterno ergo et ineffabili gaudio bo
noz hereditabūt incogitabile tristitiā oēs q̄ p plenitudine
creati trāsituri sunt in societate demonū. hec **Ansel.** In illa
ergo futura beatitudine (vt dicit **Augustinus**) Deus oīs sen
sus beatorū spirituali et ineffabili delectatōe reficiet. cū ipse
omniū sensuum sit obiectum futurū. erit nāq; deus speculū
visui. citara auditui mel gustui balsamū olfactui. flos tactui
q; ppter ea hō factus est vt totūz hoīem in se beatificaret vt
sensus interior in contemplatione humanitatis et breuiter
fm **Augu.** et **Grego.** tanta est ibi pulcritudo iusticie. tāta iō
cunditas lucis eterne. vt etiā si nō liceret in ea amplius vine
re seu manere q̄ntum vnius diei mora est ppter hoc enume
rabiles huius vita dies pleni delicijs z circūfluentia t̄paliū
bonoz merito recteq; cōtemnerent. nō em̄ falso affectu dcm̄
est. q; melior est dies vna in atrijs tuis sup milia. **Bernard:**
Quis in hac vita p̄sare pōt quāta sit illa felicitas btōz. vi/
dere deū viuere cū deo. cum deo esse q̄ erit oīa in oībus ha/
bere deū q̄ est summū bonū. et vbi est summū bonū ibi est sū
ma felicitas iocunditas vera libertas p̄fecta charitas. eter/
na societas et securitas eterna. **Augu.** **G**audiū sup gau/
diū videre deū. q̄ fecit eū. q̄ saluauit eum. q̄ gl̄ificauit eū. vi
dere faciē dei sui qd̄ est summū bonū. gaudiū angeloz atq;
oīm sanctorū. Nunqd̄ deus fm̄ **Grego.** tam inestimabil' pul
chritudinis est vt angeli q̄ solē septem pl̄r sua vincūt pulchri
tudine. iugiter in eū satiabiliter desiderāt p̄spicere. **Itē Au/
gustinus.** Nulla insurget malicia. nulla carnis miseria. nul
la iam peccādi voluntas nec delinquēdi potestas. sed totūz
exultatio totum leticia. hec possidebūt homines angelis so
ciati. **A**nima mea iam audisti quāta sunt iustoz gaudia q̄
grandis leticia. quāta serenitas. quāta iocunditas supne ci
uitatis. **S** felix iocūditas. **I**ocunda felicitas scōs videre
deū habere in eternū. **S**ic nos q̄tidie tormēta p̄ferre. sic ip/
sam gehennam longo tempore tolerare. vt xp̄um in sua glo
ria videri possimus. et sanctis eius sociari. nonne dignum
est et pati omne quod triste est. vt tante gl̄ie tantiq; boni par

tipices haberemur. Quapropter anima nra a turba terre/
nozum desiderioꝝ secessum metis petamus. ⁊ inde a secre/
to cordis illicitarum cogitationū tumultus expellentes su/
perne patrie in amorem intime quietis anhelantes. reuerta/
mur ad ciuitatem celestem. in qua scripti sumus. et ciues de/
creti sumus ergo ciues sanctoꝝ et domestici dei: ⁊ sic here/
des dei. coheredes autem xpi. vt ad eum cito puenire valea/
mus. Si queramus quomō hoc fieri potest vel quibus me/
dijs vel auxilijs audi res ista posita est in voluntate faciēdis
quoniā regnum celoꝝ vim patiatur ⁊ violenti rapiunt illud
non em querit aliud p̄cium q̄ seipsum. illi ergo q̄sum es te
da et habebis illud. Quid de turbaz. precio xpus seipm tra/
didit vt acquireret regnū deo patri. date illi vt regnus eius
sit in te ac non regnat peccatum in tuo mortali corpore. sed
sp̄ritus in acquisitione vite. **D** anima peccatrix et misera si
hec (que iaz dixi de gaudijs et excellentijs q̄bus sancti ⁊ ele/
cti dei in eternis gaudebunt in regno celoꝝ) non te moueāt
ad promerendū per penitentia et per opera virtuosa cū gra/
tia dei regnum. celeste timeas et paucas atq; timendo con/
sidera miserabiles conditiones et penalitates inferni ciuita/
tis dyaboli. vt timore et pauore relurgas et conuertaris ad
dñm deum tuum toto corde **D**e q̄bus sciendum q; sic dā/
natis sit diuersitas peccatoꝝ. ita erit diuersitas penarū. vñ
Gregorius **U**nus quidē ignis gehenne est credendus. sed
non vno mō exurit omnes peccatores. vnusquisq; em q̄ntuz
exigit culpa tm̄ sentiet de pena. sicut ab eodē igne aliter vñ
palea aliter lignū et aliter ferrum. **I**ste ignis taliter inflam/
matus est et ab ira iudicis succensus q; nouo incendio non
indigebit vsq; ad sempiternū. **J**ob: xxi. **D**euorabit eos ig/
nis qui nō succendet. **D**e acerbitate huius ignis dicit bea/
tus **S**ebastianus cui angelus ad aurez stabat q; iste ignis
sensibilis ita se habet ad gehennalē ignem. sicut ignis in pa/
riete depictus ad istum sensibilē. **E**t **I**sidus. ait. **I**n inferno
erit aliquid obscuri luminis quo damnati videri possint vt
doleāt non vñ letent. eos (quos reprobi nūc inordinate di/
ligunt) secuz tunc in tormētis videbunt. vt penam pprie cō/
ditionis exageret carnalis cognatio auton p̄posita pari añ

oculos visione damnata. Hinc solet queri an damnati vi/
deant gloriam sanctorum. Ad quod respondet Gregorius in omel/
dicis. Credendum est quod ante retributionem extremi iudicii in
iusti quosdam iustos in requie respiciunt et eos videntes in
gaudio non solum de supplicio. sed etiam de aliorum bono cru/
ciantur: iusti autem semper vident iniustos in tormentis ut hinc
eorum gaudium crescat. quia malum conspiciunt quod miseris
corditer euaserunt. tantoque maiores creatori suo gratias refe/
runt. quanto vident in alijs quod ipsi perpeti (si essent relictis) po/
tuisent. et ut idem alibi ait. Non frustrabit beatitudinem iu/
storum aperta pena reproborum. quoniam ibi iam compassio mise/
ricordie non erit beatorum et eorum minima leticia non valebit. et si
enim in natura sue bonitatis misericordiam habent. iam tunc au/
toris sui iusticie coniuncti tanta rectitudine coniungentur ut
nulla ad reprobos compassione moueantur. Et addit prosp/
er quod tunc filiorum parentum et coniugum miseria beatos con/
tristari videri non poterit. videbunt autem damnati ante iu/
dicium deos beatos. non hoc modo quod gloriam eorum (qualis
sit) agnoscant. sed solummodo cognoscunt eos esse in qua/
dam ineffabili gloria. et hoc tamen cruciabuntur prop/
ter inuidiam dolentes de felicitate beatorum qua visione pre/
uabuntur. Nec tamen et hoc eorum pena minuetur. sed au/
gebitur. quia in memoria habebunt gloriam beatorum quam
in iudicio vel ante iudicium viderunt. et hoc erit eis in tor/
mentum. sed ulterius affligentur in hoc quod videbunt se indi/
gnos reputari etiam videre gloriam suam quam sancti vi/
dent. Item solet queri an damnati videant ea que in hoc
mundo aguntur. Ad hoc respondet beatus Gregorius in
secundo libro moralium pertractans illud Job nono. Si ne no/
biles fuerint filij eius siue ignobiles non intelligunt sibi (quod
adhuc viuentes sunt mortuorum anime quo loco habeantur
ignorant. ita in ea cui vita in carne viventium post eos qua/
liter disponuntur nesciunt. quia vita spiritus longe est a vi/
tali carnis. quod de aiabus sanctis sciendum est. quod que intus
omnipotentis claritatem vident. nullo modo credendum est
quod sint foris aliqua que ignorent. boni ergo videt que sunt
o iij.

circa eos. mali autem non: **E**t si dicas magis distat a dam-
natis gloria iustorum quam ea que in mundo aguntur. sed ipsi non
vident ea que circa nos aguntur. ergo multo minus possunt
videre gloriam beatorum. **D**ico quod ea (quod hic aguntur) non ita afflige-
rent damnatos in inferno si viderentur sicut sanctorum glo-
ria inspecta. unde non ita ostenduntur damnatis ea que hic
aguntur. ostenduntur autem eis ea que in eis tristitia augere
possunt. licet per se non videant. **I**tem querit an damnati vellet
in inferno omnes alios esse damnatos. **A**d hoc dico quod sicut
sanctis in patria erit perfectissima charitas. ita in damnatis erit
perfectissimum odium: **U**nde sicut sancti gaudebunt de omnibus
bonis. ita mali de omnibus malis dolebunt. **U**nde felicitas
sanctorum ab illis considerata eos maxime affligit. ideo vellet
omnes beatos esse damnatos. tanta enim eorum erit invidia quod
etiam propinquorum suorum glorie inuidebunt cum ipsi in miseria
summa sint. **E**t in hac vita hoc accidat crescete invidia. sed ta-
men minus inuidet propinquus quam alius. et maior est eorum pe-
na si omnes propinqui damnarentur et alii saluarentur quam quod aliquis
de suis propinquis saluaretur. **E**xemplum est quod dives petiit fra-
tres suos a damnatione eripi. sciebat enim quod aliquid eriperent ma-
lisset tamen fratres suos non cum aliis damnari. **E**t scias quod quod
uis ex damnatorum multitudine pena singulorum augetur tantum
tamen supercrescit odium et invidia eorum quod magis volunt torque-
ri cum multis quam cum uno solo. **Q**ueri etiam solet an mortui
maxime damnati sciant vel recordentur eorum que sciuerunt.
Ad hoc dico quod in damnatis erit consideratio eorum que pri-
us sciuerunt ut causa materialis tristitie. non autem ut de-
lectationis causa. damnati considerabunt etiam mala que
gesserunt. ex quibus damnati sunt. et bona que amiserunt.
et ex utroque torquebuntur. **P**reterea enim scias quod duplex pe-
na in inferno erit. scilicet pena damni. et pena sensus quas
tangit christus **M**atthi septimo capitulo ubi dicit. **O**mnis ar-
bor (que non facit fructus) excidet et in ignem mittet. **D**e pena
sensus que multiplex est dicit **G**regorius super illud **M**at. vii. **E**ij-
cietur in tenebras exteriores. **I**n inferno erit frigus insupa-
bile. ignis inextinguibilis. et misis immortalis. fetor intolerabilis.

tenebre palpabiles flagella cedentium horrida visio demonum
confusio peccatorum et desperatio omnium bonorum. Itaque damnati
pleni erunt omnes tristitia et dolore Habebunt enim fletum in oculis.
stridorem in dentibus. fetorem in naribus. gemitum in vocibus. ter
rorem in auribus. vincula in manibus et pedibus. ignem et ardo
rem in membris suis omnibus. **U**n quidam ait. Infernus est fo
uea mortifera penis omnibus et miseris referta. ibi ut scribit
Isa. ciiij. Unusquisque ad primum suum stupebit facies com
buste vultus eorum. **Et Baruth. ij.** Nigre facies eorum a fumo.
nam omnes vultus peccatorum redigentur in ollam. et hinc **Jobel. ij.** Res
acerbitas penarum infernalium potest considerari ex fletu et str
dore dentium. et desiderio mortis ex maledictione linguarum
et blasphemia creatoris et ex alijs his similibus que omnia
sunt ventura ibidem. ut patet ex varijs locis scripturarum. **U**n
Apocal. xix. Comederunt linguas suas pre nimio dolore et
blasphemerunt deum celi pro doloribus et vulneribus suis. tan
ta erit acerbitas penarum que peccatores vita (quam omnes appetunt)
spreta et contempta mortem (quam omnes fugiunt) ardenti deside
rio affectabunt. **Apocal. ix.** In diebus illis querent homines
mortem et non inuenient eam. desiderabunt mori et mors fugiet
ab eis. **Crisost.** Ibi quid agemus quod ridebimus. nihil erit
ibi nisi stridor dentium. nisi ululatus et fletus et sera penitentia
cessantibus undique auxilijs. et inualescentibus undique penis.
sed nec solacium quidem usquequaque. Ibi enim nulli occurrerit oculis
nostris nisi solum penarum ministri et facies undique tortorum
et quod est deterius omnium nec aeris ipsius ullum erit solacium
aut lucis. In his autem positus quos tremor. immo que revol
utio viscerum est diuulsioque membrorum que quales aut quante
omnibus sensibus cruce. nullus poterit hunc sermonem expli
care De pena damni sic dicit **Crisost.** Nonnulli imperitorum
putabunt se satis et optabile videri si gehena tunc modo care
ant. ego autem multo magis grauioribus quam gehenam dico esse cru
ciatus et remoueri et abijci. et ab illa gratia excludi. et ab il
lis bonis que preparata sunt sanctis. intolerabiliusque et gra
uius est supplicium illud horribile. tamen si mille aliquis po
nat gehennas. nihil tale dicturus esse quale est ab illis glorie

io amditate propelli. odio christi haberi et ab illo audire nō
noui vos: etenim decem milia melius est sustinere fulmina
q̄ illum mansuetudinis pietatisq; plenū nobis aduersantē
videre. et illos totius tranquillitatis oculos in quenq; nos
aspicere sustinere. si nequaq; istud patimur. **S** benigne fili
dei neq; experiamur intolerabile illud horrendū supplicium
Hec Crisostomus. **U**e nobis qui de his malis non cogi-
tamus. sed quasi securi torpētes et anime curā negligentes
ad hec sine cessatione pperamus. **Sed** dicit forte aliquis.
videtur q̄ iniustus est deus. qz homo pro mortali peccato
vna hora perpetrato eternaliter puniū. hanc questionē mo-
uet **Gregorius.** et soluit sic. **S**cire inquit vellem quō iūstū
sit. vt culpa (que cū sine perpetrata est.) sine fine puniā. **Et**
respondit **Gregorius** **Hoc** recte diceret si destructus iudex
non corda hominū sed verba pensaret: iniqui enim sine fine
delinquerēt si sine fine viuerent: naz voluissent si potuissent
sine fine peccaret. ostendunt em̄ in peccato q̄ sp̄ viuere cupi-
unt qui nunq; desinunt peccare. ad magnam ergo iusticiā
iudicantis p̄tinet vt nunq; careant supplicio. qui in hac vi-
ta nunq; voluerunt carere peccato. et nullus datur iniquo
terminus vltionis. qui q̄ diu vixit nullus voluit habere ter-
minū criminis. **Alia** ratio quare peccatum mortale obligat
ad eternā penam. potest sumi ex parte eius in quē peccatur.
(qui est infinite bonitatis et potentie) scilicet deus. vnde et of-
fensa ip̄ius infinita pena digna est. quia quāta est maior in-
quem peccat. tanto magis peccatū punitur. fm̄ **Aristo vij.**
Ethicoz. **Et Crisostomus** dicit. **Omnis** iniuria talis est
qualis fuerit persona cui fit iniuria in magna tamen perso-
na et si modica fuerit iniuria ip̄a est magna. in modica tamē
psona et si magna iniuria fuerit modica esse videt. **Hec om-**
nia dilectissime vide conoscens: et corde iugit̄ recoleus. esto
solicitus de salute tua et in eternum istud crudele infernale
supplicium respice. **Considera** in teip̄so que sunt vtilia et
salubria anime tue. **Quid** est melius in presenti seculo p̄ pec-
catis plangere: et penitus crebrius obsecrare. q̄ in ignem
eternum sine aliqua vtilitate deslere. **In hoc em̄ breui tem**

poze per penitentiã et lacrimas indulgentiam et consolati
onem mereris. plange ergo hic modicum. ne plangas ibi
in secula seculor. humiliare hic ne ibi humiliens in extero
ribus tenebris et mittaris in ignem extingubile. **Beatus il**
le qui hic positus festinat in die iudicij dignus inveniri. mi
serabilis vero qui peccando se indignũ gloria domini p̄sti
merit in illa hora. nubes recipiens omnes sanctos sursum in
celum impios autem dyaboli rapient mittentes in caminũ
ignis ardentis. **Quis** dabit capiti meo immensam aquã et
oculis meis fontem lacrymarum iugiter emanantẽ ut plo
rem meip̄m die ac nocte obsecrans dñm ne indignus inue
niar in illa hora aduentus eius. ⁊ ut ne audiam illam sentẽ
tiã formidandã. **Discedite** a me operarij iniquitatis nescio
qui sitis. **Quod** a nobis auertat **Ihesus** xp̄us dñs noster. q̄
vixit et regnat p̄ infinita secula seculor. **Amen**

**Speculum aureũ anime peccatricis a quodam cartusie
se editum finit feliciter ⁊**